

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE DLA KLASY 8

Szkola Podstawowa – Opracowanie przedmiotowe w układzie tabelarycznym według poziomów wymagań

Zasada kumulatywności oceniania: Uczeń na każdą kolejną, wyższą ocenę musi posiadać wiadomości i umiejętności przypisane do ocen niższych (np. uczeń ubiegający się o ocenę bardzo dobrą spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą oraz bardzo dobrą).

KLASA 8 – WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, fakty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: procedury, zastosowanie</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, debata, projekty</i>
1. Życie społeczne	- definiuje pojęcia: grupa społeczna, społeczeństwo, rola społeczna, norma społeczna, konflikt - wymienia podstawowe rodzaje grup społecznych (pierwotne, wtórne, formalne, nieformalne) - wskazuje główne rodzaje norm regulujących życie społeczne (prawne, moralne, obyczajowe, religijne)	- wyjaśnia, na czym polega proces socjalizacji i jego wpływ na funkcjonowanie człowieka w grupie - tłumaczy różnice między normami prawnymi a normami moralnymi i obyczajowymi - omawia przyczyny powstawania konfliktów w grupie rówieśniczej i społeczeństwie - wskazuje sposoby rozwiązywania sporów (rozmowa, mediacja, kompromis)	- rozpoznaje i klasyfikuje role społeczne, jakie pełni w różnych grupach (w rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej) - analizuje konkretną sytuację konfliktową i wskazuje, które normy społeczne zostały w niej naruszone - stosuje techniki aktywnego słuchania i asertywności w dyskusji klasowej - planuje zrównoważony budżet domowy lub uczniowski	- analizuje strukturę wybranej grupy społecznej, wskazując hierarchię, zależności i podział ról - wyjaśnia mechanizm narastania konfliktu i wpływ presji grupy na postawy jednostki - badą zależności między przestrzeganiem norm społecznych a ładem i bezpieczeństwem w grupie	- ocenia krytycznie postawy konformizmu i nonkonformizmu w życiu społecznym - projektuje autorski plan mediacji i strategię rozwiązywania trudnego konfliktu rówieśniczego - formuluje dojrzałe wnioski dotyczące radzenia sobie ze stresem i wykluczeniem w grupie
2. Prawo i prawa człowieka	- definiuje pojęcia: prawo, norma prawna, konstytucja, prawa człowieka, wolności obywatelskie - wymienia podstawowe źródła prawa w Polsce z Konstytucją RP na czele - wskazuje najważniejsze dokumenty międzynarodowe chroniące prawa człowieka (np. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka) - podaje instytucje stojące na straży praw człowieka w Polsce (Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka)	- tłumaczy różnicę między prawami a wolnościami obywatelskimi - charakteryzuje generacje praw człowieka, podając przykłady praw osobistych, politycznych i socjalno-ekonomicznych - wyjaśnia cechy praw człowieka: przyrodzone, niezbywalne, nienaruszalne, powszechne - wyjaśnia znaczenie i cel zasady trójpodziału władzy w demokratycznym państwie prawa	- rozpoznaje gałęzie prawa (cywilne, karne, administracyjne) na przykładach sytuacji życiowych - wskazuje właściwe organy i procedury prawne w sytuacjach naruszenia praw konsumenta lub obywatela - analizuje proste kazusy prawne dotyczące praw nieletnich i odpowiedzialności prawnej młodzieży	- analizuje zależności między przestrzeganiem praw człowieka a stabilnością państwa prawa - porównuje uprawnienia sądów powszechnych, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu - badą przyczyny łamania praw człowieka we współczesnym świecie (wojny, reżimy autorytarne)	- ocenia skuteczność międzynarodowych mechanizmów ochrony praw człowieka (ONZ, Europejski Trybunał Praw Człowieka) - formuluje i uzasadnia sposoby reagowania na przejawy dyskryminacji lub mobbingu w środowisku szkolnym i lokalnym - redaguje projekt wystąpienia lub petycji w obronie praw człowieka do właściwego organu

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, fakty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: procedury, zastosowanie</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, debata, projekty</i>
3. Społeczność lokalna i regionalna	- definiuje terminy: mała ojczyzna, społeczność lokalna, samorząd terytorialny, gmina, powiat, województwo - wymienia trzy szczeble samorządu terytorialnego w Polsce - wskazuje nazwy organów stanowiących i wykonawczych na każdym szczeblu samorządu - wymienia główne źródła dochodów gminy oraz rozpoznaje symbole własnego miasta i regionu	- wyjaśnia sens zasady pomocniczości na przykładzie podziału zadań publicznych - rozdziela zadania własne samorządu od zadań zleconych przez administrację rządową - tłumaczy, w jaki sposób tradycje, historia i gwara lokalna budują tożsamość małej ojczyzny - wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski i jak mieszkańcy decydują o inwestycjach	- wskazuje właściwy urząd (gminny, starostwo, urząd marszałkowski) w celu załatwienia konkretnej sprawy obywatelskiej - interpretuje uproszczony schemat dochodów i wydatków budżetowych swojej gminy - opisuje przebieg i procedurę wyborów samorządowych - sporządza poprawny pod względem formalnym wzór wniosku lub petycji do władz lokalnych	- porównuje zakres kompetencji władzy samorządowej ze stopniem zależności od władzy centralnej (województwo) - analizuje stanowiska stron (mieszkańcy, inwestorzy, ekologowie) w lokalnym sporze przestrzennym lub inwestycyjnym - wyjaśnia wpływ zaangażowania mieszkańców na rozwój gospodarczy i jakość życia w regionie	- ocenia celowość i efektywność wydatkowania środków w ramach lokalnego budżetu obywatelskiego - ocenia stopień realizacji programu wyborczego i obietnic lokalnych radnych lub prezydenta miasta - opracowuje autorski projekt kampanii społecznej lub obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej na rzecz szkoły/osiedla
4. Wspólnota narodowa	- definiuje terminy: naród, tożsamość narodowa, ojczyzna, patriotyzm, mniejszość narodowa i etniczna - rozpoznaje polskie symbole państwowe i wymienia zasady ich godnego traktowania - wymienia mniejszości narodowe i etniczne oficjalnie uznane w Rzeczypospolitej Polskiej - wskazuje podstawowe sposoby nabycia obywatelstwa polskiego (prawo krwi, prawo ziemi)	- wyjaśnia czynniki integrujące naród (język, kultura, pamięć historyczna, terytorium) - rozdziela pojęcie narodu od państwa oraz mniejszości narodowej od mniejszości etnicznej - wyjaśnia różnicę między migrantem ekonomicznym a uchodźcą w świetle prawa międzynarodowego - tłumaczy mechanizm powstawania stereotypów, uprzedzeń, ksenofobii, szowinizmu i rasizmu	- wskazuje konkretne przykłady zachowań odzwierciedlających patriotyzm w codziennym życiu (patriotyzm konsumencki, dbałość o język, płacenie podatków) - interpretuje fragmenty artykułów Konstytucji RP dotyczących praw mniejszości narodowych - proponuje właściwe sposoby reagowania na przejawy dyskryminacji i hejtu w otoczeniu rówieśniczym	- analizuje przyczyny oraz społeczne i gospodarcze skutki współczesnych procesów migracyjnych w Polsce i Europie - demaskuje stereotypy narodowościowe i mowę nienawiści w przekazach medialnych i internecie - bada relację między dumą z własnej tożsamości narodowej a postawą szacunku i otwartości wobec innych kultur	- ocenia znaczenie dialogu międzykulturowego i tolerancji dla bezpieczeństwa państwa demokratycznego - ocenia skuteczność programów integracyjnych dla cudzoziemców prowadzonych przez państwo i NGO - projektuje kompleksową akcję szkolną lub minikampanię przeciwdziałającą ksenofobii i mowie nienawiści

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, fakty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: procedury, zastosowanie</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, debata, projekty</i>
5. Polska państwem demokratycznym	- definiuje pojęcia: demokracja, konstytucja, trójpodział władzy, suwerenność narodu, pluralizm polityczny, państwo prawa - wymienia naczelne organy władzy w Polsce (Sejm, Senat, Prezydent RP, Rada Ministrów, sądy i trybunały) - podaje datę uchwalenia obowiązującej Konstytucji RP (2 kwietnia 1997 r.) - wymienia zasady prawa wyborczego w wyborach do Sejmu (powszechne, równe, bezpośrednie, proporcjonalne, tajne)	- wyjaśnia funkcjonowanie mechanizmu kontroli i równowagi między władzą ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą - omawia główne zadania i kompetencje Prezydenta RP oraz Prezesa Rady Ministrów (premiera) - wyjaśnia zasady demokratycznych wyborów i ich znaczenie dla legitymizacji władzy - charakteryzuje rolę opozycji parlamentarnej i wolnych mediów w systemie demokratycznym	- przedstawia na schemacie procedurę uchwalania ustawy w parlamencie polskim - odszukuje, odczytuje i interpretuje wskazane artykuły w tekście Konstytucji RP - wskazuje formy udziału obywatela w życiu publicznym (wybory, referenda, petycje, organizacje pozarządowe)	- analizuje relacje i potencjalne źródła sporów między rządem a prezydentem lub większością parlamentarną - porównuje programy polityczne głównych ugrupowań pod kątem propozycji gospodarczych i społecznych - odróżnia w przekazach medialnych fakty od opinii oraz identyfikuje manipulację i populizm polityczny	- ocenia stopień realizacji zasad państwa prawa i kultury politycznej w polskiej debacie publicznej - argumentuje w dyskusji, dlaczego udział w wyborach jest moralnym i obywatelskim obowiązkiem każdego Polaka - opracowuje koncepcję kampanii profekwencyjnej skierowanej do młodych obywateli lub projekt inicjatywy obywatelskiej
6. Sprawy międzynarodowe	- definiuje pojęcia: globalizacja, integracja międzynarodowa, pomoc humanitarna, terroryzm - wymienia najważniejsze organizacje, do których należy Polska (ONZ, NATO, Unia Europejska) i podaje lata akcesji - wskazuje główne instytucje Unii Europejskiej (Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada UE, Rada Europejska) - wymienia kluczowe współczesne konflikty zbrojne i zagrożenia pokoju na świecie	- wyjaśnia, jak procesy globalizacji wpływają na codzienne życie, gospodarkę i kulturę w Polsce - określa i omawia główne cele działania ONZ (pokój), NATO (obrona zbiorowa) oraz UE (współpraca gospodarczo-polityczna) - wyjaśnia różnicę między funkcją ambasadora a zadaniami konsula RP - tłumaczy, w jaki sposób lokalne kryzysy mogą wywoływać skutki na skalę globalną	- wyszukuje w oficjalnych serwisach (np. MSZ) ostrzeżenia dla podróżujących oraz kontakty do polskich konsulatów - weryfikuje wiadomości o wydarzeniach międzynarodowych, demaskując zjawisko fake newsów i dezinformacji - planuje szkolną akcję charytatywną lub zbiórkę na rzecz ofiar konfliktów zbrojnych / klęsk żywiołowych	- analizuje bilans członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz w strefie Schengen (korzyści i wyzwania) - analizuje przyczyny i wielopłaszczyznowe skutki wybranego współczesnego konfliktu międzynarodowego - porównuje uprawnienia i możliwości reagowania militarnego NATO oraz dyplomatycznego ONZ	- ocenia skuteczność organizacji międzynarodowych w rozwiązywaniu kryzysów humanitarnych i powstrzymywaniu wojen - zajmuje uargumentowane stanowisko w debacie nad solidarnością państw rozwiniętych wobec Globalnego Południa - opracowuje projekt szkolnej kampanii edukacyjnej poświęconej Celom Zrównoważonego Rozwoju ONZ lub cyberbezpieczeństwu